

דבר העורכת

לקוראים שלום,

חופש גדול מוצלח לכולם! בפתחה של העונה החמה חשבנו לצנן אתכם מעט עם מאמרי מים. לפי סיפור המבול המקראי, המים מילאו את הארץ במשך 150 ימים עד לחודש אלול – בדיוק בזמן לחופש הגדול ☺

בול מים מהודו לכבוד שנת המים (2007)

אז מה בגיליון? גידי רענן כותב על תיבת נח וסיפור המבול. נמרוד דגני מספר על שטפונות מפורסמים והקשר שלהם לבולאות. יצחק ברק מציג מכתבים מאיטליה בני מאות שנים. ולבסוף, בכל גיליון, חידון בולאי נושא פרסים.

שלכם, שביט

תיבת נח וסיפור המבול

גידי רענן

מבוא

נח, מתואר על ידי התורה כ"צדיק תמים בדורותיו", מצטווה על ידי אלוהים לבנות תיבה גדולה, אשר בעזרתה יינצלו הוא ומשפחתו מפני המבול שנגזר כעונש על בני דורו החוטאים, ויציל גם את מיני בעלי החיים, על ידי לקיחת מבחר מעולם החי. סיפור המבול המקראי, עלילותיו של נח והתיבה מסופרים בספר בראשית בפרשת נח (פרקים ו'-ט').

בניית התיבה

עשה לך תבת עצי גפר, קנים תעשה את התיבה, וכפרת אתה מבית ומחוץ בכפר. וזה אשר תעשה אתה: שלש מאות אמה ארך התיבה חמשים אמה רחבה ושלשים אמה קומתה. צהר תעשה לתיבה ואל אמה תכלנה מלמעלה ופתח התיבה בצדה תשים תחתים שנים ושלשים תעשה... ובאת אל התיבה, אתה ובניך ואשתך ונשי בניך אתך. ומכל החי מכל בשר, שנים מכל, תביא אל התיבה להחית אתך, זכר ונקבה יהיו.

כיוון שאורך האמה המקראית הוא כחצי מטר, עולה כי מידות התיבה הן כ- 150 מטר אורך, 25 מטר רוחב וכ- 15 מטר גובה.

עשה לך תבת
עצי גפר

במונחי כלי שייט עכשוויים מדובר בסדר גודל של אוניית סוחר, אוניית מכולות, גדולה! לתיבה היו 3 קומות, סיפונים - "תחתיים שניים ושלשים". על פי חז"ל, הקומה העליונה הייתה למגורי נח ומשפחתו ולאכסון האוכל, האמצעית למגורי בעלי החיים והתחתונה לאחסון הפסולת. התיבה הייתה צריכה להעשות "קנים" כלומר מדורים מדורים, דבר שאיפשר לתמוך במבנה כולו ולחזקו, וגם כדי להפריד בין החיות הרבות. עוד מתואר כי לתיבה היה חלון "צהר" לאור ואיוורור, ופיתחה היה בצידה סגור באמצעות מכסה.

על פי ציוויו של ה' הייתה התיבה משוחה בזפת "כופר" מבפנים ומבחוץ כדי למנוע חדירת מים אליה. גגה של התיבה באורך של אמה אחת בלבד "ואל אמה תכלנה מלמעלה", ועל כן ההבנה המקובלת היא כי גגה היה משופע. עם זאת, היו שהבינו שהתיבה כולה הייתה משופעת, בצורה של מעין מעוין כדי להשיג יציבות במי המבול.

איכלוס התיבה

על פי תחילת פרק ז' נצטווה נח להביא אל התיבה זוג יחיד מכל מין של חיות טמאות ושבעה זוגות מכל מינים טהורים של חיות ועופות, כדי שמהם יתחדש העולם לאחר המבול. ריבוי חיות טהורות מוסבר כדי לאפשר לנח להעלות אותן כקורבן

ויבאו אל התבה
שנים שנים

במזבח לאחר המבול, מבלי להכחידן. כן נצטווה נח לקחת "מכל מאכל אשר יאכל" כדי להאכיל את החיות הרבות. הדגים לא היו צריכים להיכנס לתיבה, משום שלא שלט בהם המבול.

המבול

על פי המסופר בספר בראשית, המבול הוא שיטפון אדיר שהביא האלוהים כעונש לבני האדם על פשעיהם, כדי למחות אותם מעל פני האדמה.

ותלך התבה על
פני המים

על פי הכרונולוגיה המסורתית המבול התרחש בשנת אלף תרנ"ו לבריאת העולם, ונמשך שנה ו-11 יום. המבול החל ביום י"ז במרחשון, החל לרדת גשם זלעפות שנמשך 40 יום. לאחר מכן המשיכו המים להתרבות דרך מעיינות תהום במשך 150 יום. נחשולי המים כיסו את כל הארץ, ואף את פסגות ההרים הגבוהים. כעבור 150 יום נעצרה התרבות המים, והם החלו לפחות את אט. ב-י"ז בסיוון נחה התיבה על הר אררט כשעדיין לפי רש"י הייתה שקועה 11 אמה במים (כ-5.5 מטר), כך שעדיין לא נראה דבר בעולם מלבד המים. ב-א' באב נראו ראשי ההרים.

סיום המבול

ב-י' באלול שילח נח את העורב, לבדוק האם כבר יבשה הארץ. העורב סירב להרחיק ולא סר מחלון התיבה. כעבור שבעה ימים שילח נח את היונה, וזו שבה כלעומת שיצאה. נח הסיק שעדיין מים על הארץ והמשיך להמתין. כעבור שבעה ימים נוספים שילח את היונה בשנית, וזו שבה עם עלה מעץ הזית. נח הבין מכך שהעצים כבר נראים לעין, אבל הארץ עדיין לא נראתה. כעבור שבעה ימים נוספים שלח נח את היונה בשלישית, וזו לא שבה אליו יותר, דבר שמביא את נח להבנה כי פני האדמה כבר נגלו. יונה עם עלה של זית הפכה להיות סמל אוניברסלי לשלום, על פי סיפור היונה של נח, מכיוון שהיא מבשרת ששלום בא לעולם, ואפשר לצאת מהתיבה.

וישלח את היונה

קשת בענן

ב-27 לחודש השני ציווה אלוהים על נח לצאת מן התיבה ולהוציא עמו את משפחתו ואת החיות, וכך אכן עשה נח. כאשר יצא מהתיבה, בנה נח מזבח לה' והקריב לו מן הבהמות והעופות הטהורים אשר היו בתיבה.

ונראת הקשת
בענן

לאחר מכן בירך ה' את נוח ואת בניו והטיל עליהם את מצוות "פרו ורבו ומלאו את הארץ". כן כרת אתם ברית, ש"לא יהיה עוד מבול לשחת את הארץ". הסימן לברית היא הקשת הנראית בענן: "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, זֶאת אוֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם לְדֹרֹת עוֹלָם. אֶת קִשְׁתִּי נֹתֵתִי בְּעָנָן, וְהָיְתָה

לאות ברית ביני ובין הארץ. והיה בענני ענן על-הארץ ונראתה הקשת, בענן.
 כיום, בניגוד לתקופת המקרא, ידוע ההסבר הטבעי לקשת בענן, תופעה טבעית
 הנובעת משבירת אור השמש על ידי המים.

שתי מעטפות נושאות חותמת דואר עם מוטיב בתיבה

הר אררט ושרידי התיבה
 מאז ומתמיד ניסו רבים להתחקות אחר האתר שבו נחה התיבה ולחפש שרידים
 ממנה. כבר ברוסוס, ההיסטוריון הבבלי שחי במאה השלישית לפני הספירה, תיאר

שמועה שרווחה בימיו ששרידי התיבה קיימים עדיין בארמניה על הרי קורדוכים, ואנשים נוהגים לקחת מעצים אלו כדי שישמשו עבורם כסגולה.

אררט הנו הר געש כבוי הנמצא בצפון מזרח טורקיה, סמוך למשולש הגבולות עם ארמניה ואיראן. ההר מתנשא לגובה 5,166 מטרים והוא המקום הגבוה ביותר בטורקיה המודרנית.

במאה העשרים התפרסמו מספר שמועות חדשות על גילויים של שרידים מהתיבה, אך אלה התבררו כמזויפים או כלא נכונים. באפריל 2010 קבוצה של 15 ארכאולוגים וחוקרים הכריזו שמצאו מבנה עתיק מעץ בהר אררט. בדיקת הפחמן שנערכו לממצאים העלו שהשרידים הם בני 4,800 שנים - התקופה שבה פעל נח לפי בסיפור המקראי. המבנה שחשפו החוקרים מכיל כמה תאים, ובחלקם ניתן לראות שרידי קורות מעץ. אותם ארכאולוגים פסלו את האפשרות שמדובר בשרידי התיישובות עתיקה (ולא בתיבה), מפני שמעולם לא התגלו באזור ראיות להתיישובות של בני אדם מעל גובה 3,500 מטרים.

סיפור המבול במסורות אחרות

סיפור דומה לסיפור תיבת נח מופיע באגדת גילגמש אודות מלך גילגמש מהמיתולוגיה הבבלית. בסיפור מסופר על כך שהאלים החליטו למחות את בני-האדם, אך אל אחד (אאה) מגלה בסתר לאותנפישתים אודות התוכנית והוא בונה תיבה ומציל את עצמו, את משפחתו, בעלי מלאכה ובעלי חיים מכל סוג. לאחר שישה ימי סערה נפסק המבול, התיבה עגנה על פסגת הר ניציר ואותנפישתים שולח יונה, אך היא חוזרת ואותנפישתים מבין שעדיין לא התגלו צמרות העצים או ראשי ההרים, כך גם היה עם הסנונית אך העורב שנשלח לאחר הסנונית לא חזר וכך מבין אותנפישתים שהעורב מצא לעצמו מקום מנוחה ודבר מאכל ולכן משחרר את כל האנשים שנמצאו בתיבה. לאחר מכן נאמר שהאלים הבינו שהם טעו, הם הבטיחו לא להביא עוד מבולים על העולם והם הופכים את אותנפישתים ואשתו לאלים.

לסיפור המבול ותיבת נח ישנן מקבילות בעמים ובתרבויות שונות ורבות, ביבשות אסיה, אירופה ואף אמריקה. הפיזיקאי פרופ' משה קווה ציין כי "סיפור המבול" מוכר במאתיים ושבע עשרה תרבויות בעולם.

לתגובות ניתן לפנות לגידי רענן בכתובת raanan18@zahav.net.il

וישטפו ארץ ומלואה נמרוד דגני

שיטפון הוא תופעת טבע שבה מים מציפים שטח יבש בתוך פרק זמן קצר, דבר העלול להסתיים באסון כבד, בדיוק כפי שחזה הנביא **ירמיהו** בפסוק המשמש כותרת למאמר זה. שיטפונות יכולים להיגרם כתוצאה מנסיבות טבעיות כגון סופות, רעידות אדמה והמסת שלגים, או כתוצאה מכישלונות הנדסיים כמו התמוטטות סכרים. במאמר זה אספר על כמה מהאסונות שנגרמו כתוצאה משיטפונות.

סיפור **המבול** התנ"כי מתאר שיטפון עצום אשר כיסה את העולם וכמעט גרם להכחדת החיים מכדור הארץ, וזאת כתוצאה מגשמים עזים שלא פסקו. מיתוס הרס העולם על ידי שיטפון קיים במספר תרבויות מלבד הדתות המונותאיסטיות. דואר ישראל נתן ביטוי בולט לסיפור המבול, **נח** ותיבתו במספר הזדמנויות, כגון בול מועדים לשמחה תש"ל (1969). בשנת 2008 זכתה תיבת נוח למגוון פריטים בולאים החל מבול פשוט, עבור בגיליונית מזכרת וכלה בקונטרס מהודר.

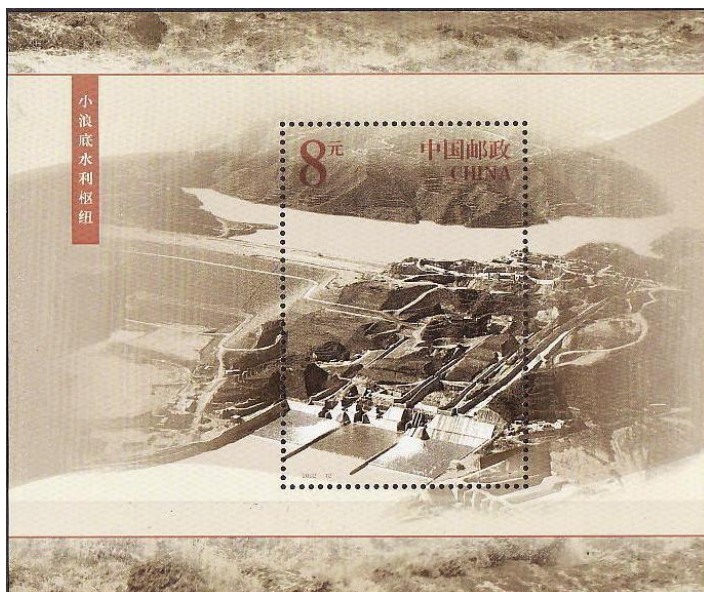
ארבעים יום וארבעים לילה נמשך המבול. כריכה של קונטרס יוקרה.

השיטפון הקטלני בהיסטוריה: סין, 1931

המבול הוא השיטפון החמור ביותר בהיסטוריה האנושית, אולם אמיתותו ההיסטורית שנויה במחלוקת. במחצית השנייה של שנת 1931 התרחש בסין השיטפון ואסון הטבע **המתועד** הקטלני ביותר בהיסטוריה. כמויות אדירות של שלגים שהפשירו, יחד עם גשמים בלתי פוסקים והעדרם של סכרים אמידים, גרמו לנהרות יאנגצה, הואנג-הה והיואיי לעלות על גדותיהם ולהמיט אסון כבד על אוכלוסיה כפרית שבימים כתיקונם שאבה חיים מהנהר.

אלו שהצליחו לשרוד את ההצפות הראשונות מתו לאחר מכן בעקבות התפשטות של מחלות דוגמת טיפוס וכולירה, והיסטוריונים מדווחים על ריבוי מקרים של המתת תינוקות וקניבליזם, שנגרמו בשל הרצון לשרוד. סין דיווחה לעולם על מספר אבידות של כ-150,000 נפש, אך מקורות במערב התעקשו כי הנתונים הרשמיים אינם נכונים ואומדן האבידות גבוה בהרבה, ומגיע למספר בלתי נתפס של כ-4 מיליון בני אדם.

לא מצאתי פריט בולאי המנציח את השיטפון הזה, משום שהשלטונות הסיניים ניסו, כאמור, להצניע את מימדי האסון. בעקבות האסון החליטה ממשלתו של **צ'יאנג קיי שק** להקים סכר במקום שיימנע הישנות מקרים כאלה. החלטה שאפתנית זו לא מומשה במשך למעלה מ-60 שנה, משום שמדובר בפרויקט מסובך הנדסית ויקר להחריד מבחינה כלכלית. אולם בשנות ה-90 של המאה ה-20 כבר היה מצבה הכלכלי של סין שונה בתכלית, וממשלת סין החליטה על הקמת "סכר שלושת הערוצים". זהו מבנה מרשים - כמעט בלתי נתפס במימדיו – המהווה את הסכר הגדול בעולם, וכפועל יוצא

סכר שלושת הערוצים

מכך גם את תחנת הכוח ההידרואלקטרית הגדולה בעולם. שבע עשרה שנים נמשכו עבודות ההקמה, והן הסתיימו בשלהי 2006. עלות הפרויקט נאמדת ב-25 מיליארד דולר, ובמהלכו הועסקו לא פחות מ-35 אלף פועלים. על מנת לבנות את הסכר הוצפו מאות קילומטרים רבועים של אדמה, עליה שכנו קודם לכן שתי ערים, 116 עיירות ומאות כפרים. במהלך שנים פונו מבתיים למעלה ממיליון תושבים.

השיטפון המפורסם ביותר: הצונאמי במזרח אסיה, 2004

ב-26 בדצמבר 2004 התחוללה רעידת אדמה פתאומית במעמקי האוקיאנוס ההודי, אשר יצרה תגובת שרשרת של מספר גלי ענק, הידועים בכינויים המפלצתי 'צונאמי'. הגלים דהרו אל עבר חופיהן של 14 מדינות, מבלי שהמקומיים העוסקים במלאכתם והתיירים הנופשים להנאתם ישערו את גודל הסיוט הצפוי להם. במשך זמן קצר לפני הפגיעה הים נסוג לאחור (כמאמר ההגדה של פסח), כאילו מישהו מתח קפיץ אדיר מימדים. וממש כאילו בקפיץ עסקין, הים שב במהירות רבה ובמשנה כוח לכיוון היבשה. גלי ענק שהתנשאו לגובה של 30 מטרים הציפו והטביעו את העיירות בקרבת החוף.

גלי ענק של 30 מטר

את עיקר הנזק ספגה אינדונזיה (170,000 הרוגים), כשלאחריה סרי לנקה (36,000 הרוגים) והודו (19,000 הרוגים). אפילו באפריקה הרחוקה גרמה הגאות למספר חד ספרתי של אבידות, אך בעיקר היו אלה המראות והחדשות מתאילנד (8,300 הרוגים) של תיירים מערביים שנספו, שגרמו להזדהות בינלאומית חוצת גבולות. רבות ממדינות העולם הנציחו את האסון בדמות פריטים בולאיים.

סרי לנקה היא בין המדינות שנפגעו קשות באסון הצונאמי

כותב שורות אלו ביקר במפרץ בנגל כחודש ימים לאחר האסון. המראות היו קשים, וסימני ההרס בלטו לעין. תמונה שלא תישכח מזיכרוני היא של אלפי האוהלים הנטועים על חוף הים, ממש על קו החוף, אל מול הסכנה, בהם שיכנו ארגוני ההצלה מאות אלפי ניצולים מסכנים וחסרי כל.

שיטפונות "קטני ממדים" (בוודאי בהשוואה לצונאמי) מתרחשים כמעט מידי שנה. מאחר והאירועים הם פתאומיים, הסיוע לאוכלוסיה לא נלקח בחשבון מראש בתקציבי הממשלות. כאן בא עולם הבולאות לעזרה באמצעות הנפקות מיוחדות של בולי צדקה, המסייעים בגיוס המשאבים לכיסוי ההוצאות הכבדות של טיפול בנזקים. במהלך החורף של 1947/8 התרחשו הצפות חמורות בחבל הסאר, וחלקים גדולים מאיזור התעשייה כוסו לחלוטין במים. המצב הכלכלי היה קשה ממילא: אירופה כולה הייתה עסוקה עדיין בשיקום של נזקי מלחמת העולם, ולממשלת חבל הסאר (אשר היה אוטונומי באותם שנים) פשוט לא היו האמצעים הכספיים הדרושים לסייע לנפגעים. לפיכך הונפקו חמישה בולי צדקה המציגים סצנות שונות מאירוע ההצפה, כאשר

הרווחים מתוספת החיוב הכספי היו קודש לסיוע לנפגעים. אני מציג כאן גיליון מזכרת המכיל ארבעה מהבולים (הבול החמישי, ששימש לדואר אויר, זכה לגיליונית נפרדת משל עצמו). ההדפסה של שני הגיליוניות בוצעה בכמות קטנה יחסית (38,000 עותקים) ולכן מחירם כיום מרקיע שחקים. לקורבנות השיטפון דאז זה, כמובן, מאוחר מידי.

גיליונית של ארבעת בולי הצדקה הרגילים של חבל הסאר.

עיצוב והדפסת בולים הוא תהליך ארוך, יחסית, ונפגעי שיטפונות זקוקים לסיוע כספי מייד. לפיכך נוהגות מדינות רבות להשתמש בהדפסי רכב לצורך בולי צדקה כאלה. בשנת 1987 פקדו גשמים כבדים ובלתי פוסקים את פרובניציית נאטאל שבדרום אפריקה. כתוצאה מכך אירע שיטפון אדיר, הנחשב עד היום לאסון הטבע הכבד ביותר בתולדות דרום אפריקה. 506 איש קיפחו את חייהם, כבישים וגשרים התמוטטו, בתים נהרסו וכ-60,000 איש הושפעו בדרך זו או אחרת מהאסון. דואר דרום אפריקה הדפיס על גבי מספר בולים הדפס רכב עם הכיתוב "אסון שיטפון נאטאל" באפריקנית ותוספת חיוב של 10 סנט.

ונסיים בקוריוז בולאי אמיתי: בנגלדש היא מדינה מוכת הצפות. מידי שנה מכים בה גשמי המונסון, נהרות עולים על גדותיהם אלפי אנשים מאבדים את בתיהם וחלקם אף מוצאים את מותם. בשנת 2007 החליטו השלטונות להנפיק גיליונית של בולי צדקה לסיוע לנפגעי השיטפונות. הגיליונית שהוכנה כוללת 6 בולים ובהם תמונות הממחישות את סבל הנפגעים: ההמתנה בתור לאוכל, דשדוש במים עד ברכיים וכדומה. הבול השמאלי העליון מראה את **פחרודין אחמד**, היועץ הראשי (תפקיד המקביל לראש הממשלה אצלנו), כשהוא נפגש עם קרבנות האסון.

הגיליונית הוכנה ורק ברגע האחרון עלה על דעתו של מישהו שיש לבקש את רשותו של מר אחמד להשתמש בדמותו. היועץ הראשי חשב שלא ראוי כי דמותו תתנוסס על גבי בול, שהרי במדינות מתוקנות לא מקובל שאנשים חיים יופיעו על גבי בולים. לפיכך הוא הטיל וטו על הפצת הגיליונית.

מה לעשות? חבל להשמיד מלאי של גליונות שהדפסתם עלתה ממון רב, והפצתם נחוצה לסייע להמוני הנפגעים. לפיכך חכמי הדואר של בנגלדש החליטו להסיר את הבול הבעייתי מהגליונות ולהפיץ אותם עם "חור". עובדי הדואר נאלצו, איפוא, לעבוד שעות נוספות, והתוצאה היא הגליונות "המצונזרת" הנראית כאן. לראות ולא להאמין: כך נמכרה הגליונות בסניפי הדואר, וכך היא מופיעה על גבי מעטפות היום הראשון. כמובן שהגליונות השלמות שנגנזו הפכו לפרטי אספנות מבוקשים ויקרים.

לתגובות ניתן לפנות לנמרוד דגני בכתובת nimrod.degani@gmail.com

המכתב שרצה "לעוף"

יצחק ברק

באיטליה ציפו ממכתבים דחופים "לעוף" מאות שנים לפני שמכתבים עשו דרכם באוויר.

במאה ה-15 ואילך המונח "אקספרס" באיטליה משמעו היה שליח/רץ אשר תפקידו היה למסור דברי דואר במהירות רבה יותר ממכתב שעשה דרכו בשרות הדואר הרגיל באותה תקופה. יש לזכור כי השימוש בבולים כאמצעי לתשלום עבור המשלוח החל רק במחצית המאה ה-19, ואז גם החל שירות דואר בתפוצה רחבה, שכלל גם סימונים ותוויות רשמיות שהודבקו על דברי הדואר.

כאמור, עד לאותה תקופה, משלוח דברי דואר היה בעיקר נחלתם של בתי מלוכה, אצילים, ראשי כנסיה ומוסדות רשמיים של השלטון.

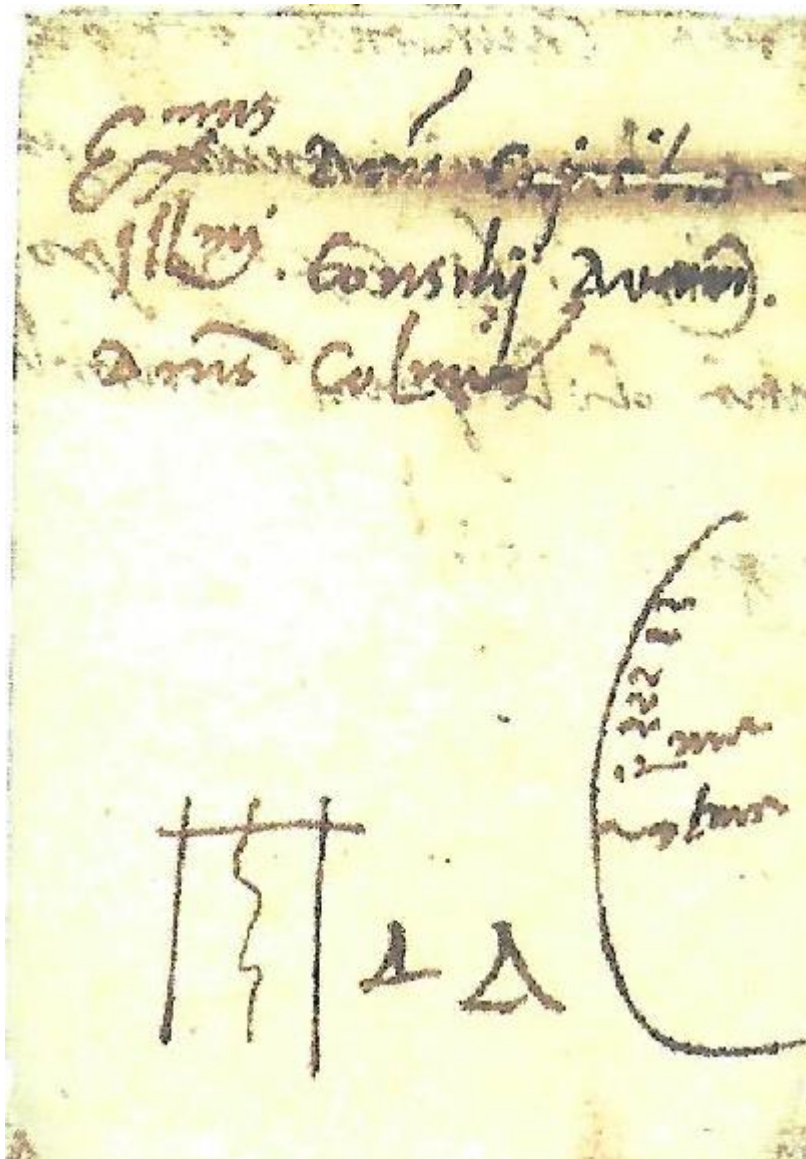
כאשר היה צורך שלטוני לשלוח דבר דואר בדחיפות גבוהה באיטליה של המאה ה-16 עד ה-18, נהגו לציין על המכתב "CITO" – באיטלקית "מהר מאד" ולעיתים תכופות הוסיפו "VOLANDO" שמשמעותו "לעוף"!!

המכתבים לא עפו, כמובן, אלא נישאו ע"י שליחים רכובים על סוסים מהירים. על פי חוק, אסור היה לעמוד למכשול בדרכם של הרצים, ומפרי החוק היו צפויים לעונשים כבדים.

לעיל מכתב נשלח ב- 30 בדצמבר 1524. השולח היה ראש העיר ברגמו בצפון איטליה, אל המועצה (כעין פרלמנט) של הרפובליקה של וונציה. המכתב דן בעניינים מדיניים. המכתב עשה את הדרך בת כ-220 ק"מ בתוך יממה וחצי! ניתן לראות כי (מסומן בחץ למטה מימין) הביטוי CITO מופיע 3 פעמים, כלומר הדגש על "מהירות". בנוסף השורה הרביעית אומרת VOLANDISSIME שמשמעותו "לעוף בדחיפות".

למטה בפינה השמאלית מצויירים שני משולשים. משולש כזה מסמל "ארכוף" – משולש מתכת שבו נתונה רגלו של הרוכב. 2 ארכופים משמעותיים שהרוכב יחליף 2 סוסים במהלך המסלול שלו.

האיור הבא מציג קטע מתוך מכתב אחר, שבנוסף על הסימונים במכתב לעיל, מצויר ח ממו משתלשל סליל. סימון זה מסמל חבל תליה! לציין כי למכשיל את הרוכב צפוי עונש חמור!

חידון מספר 104

איזו מדינה?

ארגון האומות המאוחדות (האו"ם) הנפיק סדרת בולים ארוכה של דגלי המדינות החברות בו.

של איזו מדינה הדגל הנראה בבול?

מי האיש?

אך מי האיש הנראה בבול?
מה הייתה המצאתו החשובה?
מה תרומתו לעולם הצילום?

זהה את המשחק

איך נקרא שעשוע זה?
מתי ועל ידי מי הוא הומצא (כנראה)?

את הפתרונות יש לשלוח למערכת nosonchik@gmail.com עד ל-15 באוגוסט. הפותרים מתבקשים לציין את גילם. בין הילדים ובני הנוער שיפתרו נכונה את החידות יוגרל פרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית. התשובות לחידות ושם הזוכה יפורסמו בגליון הבא.

פתרון חידון מספר 103

איזו מדינה?

זהו דגל ג'מייקה, הכולל שלושה צבעים. הירוק מסמל את התקווה לעתיד, הצהוב את עושרה של הארץ והשחור את כוחם של בני הארץ.

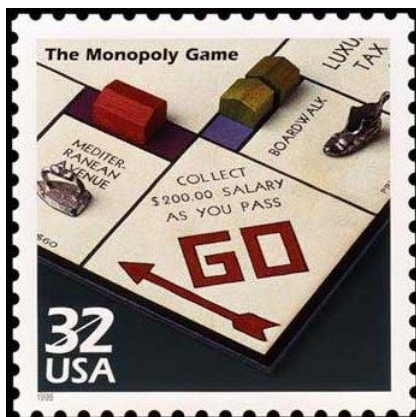
מי האיש?

האיש הנראה ברקע הוא **בנימין ד'יזראלי**, שהיה ראש ממשלת בריטניה במשך כשבע שנים במהלך המאה ה-19. כראש ממשלה רכש ד'יזראלי את מניות תעלת סואץ, ובכך הפך אותה לרכוש בריטי. ד'יזראלי נולד כיהודי, ולמרות שהמיר את דתו לנצרות סייע רבות ליהודי בריטניה.

זהה את המשחק

המשחק שלפנינו נקרא מונופול. הוא הומצא בארצות הברית בשנת 1935, ומאז הוא אחד ממשחקי הלוח הפופולאריים ביותר.

בהגרלה שנערכה בין הפותרים נכונה עלה שמו של מוטי אדרי, בן ה-17. מוטי זוכה בפרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית.

מכתבים למערכת – לכל תגובה, הצעה או שאלה ניתן לפנות אלינו בכתובת
nosonchik@gmail.com